

Висоцька Ольга Євгенівна, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», Україна
e-mail: vysolga@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1265-7582

КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ МЕЖІ МЕТАМОДЕРНІЗМУ

Здійснено аналіз концептуальної дихотомії понять постмодерн-метамодерн, постмодернізм-метамодернізм, постмодерність-метамодерність. Визначено культурно-історичні межі метамодернізму, який є не лише наступником постмодернізму, але й реакцією на нього, що включає в себе реконфігурацію чуттєвості, пов'язаної з течіями модерну. Розкрито зміст ідей метамодернізму про повернення надії та щирості після десятиліть домінування постмодерністської іронії та цинізму.

Ключові слова: *метамодерн, постмодерн, метамодернізм, постмодернізм, метамодерність, постмодерність, культура.*

Постановка проблеми. Стан постмодерну, який був окреслений Ж.-Ф. Ліотаром ще наприкінці 70-х рр. ХХ ст., характеризував прагнення подолати символіку модерної епохи, зруйнувати або переосмислити застарілі концепти, символи та цінності. Однак поступово революційні винаходи постмодернізму, що фіксували фіктивність фалологоцентричної системи влади, легалізували феміністичні рухи та пропонували нелінійність у побудові мисленневих та комунікативних процесів, були інтегровані в культуру західного світу. Виникла потреба обґрунтування моделей суспільства ХХІ ст. на засадах нової світоглядної парадигми. Одним із найбільш популярних способів опису сучасної соціокультурної ситуації є концепт метамодерну, що оформлений у розробках метамодернізму.

Хоча проблематика метамодернізму є доволі новою і навіть не набула характеру філософської традиції, на наш погляд, важливо зрозуміти її культурно-історичні підстави та межі застосування з урахуванням насуву складних соціальних та політичних процесів у всьому світі, тригером яких стала повномасштабна російсько-українська війна.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Метамодернізм являє собою культурно-філософський напрям, що виник як відповідь на існуючі межі постмодернізму. Він увібрав у себе елементи як модерністської, так і постмодерністської методології, намагаючись подолати ті метарозриви,

що з'явилися в західній культурі «після модерну» та «кінця історії». Одні з перших описи метамодерністської філософії можна зустріти у відомому «Маніфесті метамодерніста» Л. Тьорнера [17] та в «Нотатках про метамодернізм» Т. Вермюлена та Р. ван ден Аккера [18]. Більшість сучасних авторів розкривають зміст концепції метамодернізму на прикладі аналізу архітектурного та візуального мистецтва, літературних творів та кіно. Вони також вказують на культурно-історичні передумови настання ситуації (або навіть ери) метамодерну як зниження критичної напруги постмодерну стосовно символів попередніх епох. Зокрема, С. Абрамсон наголошує на новій чуттєвості та подоланні розривів постмодернізму у феномені відчуття цілісності метамодернізму [5]. У дослідженні А. Думітреску визначено метамодернізм як нову культурну парадигму, що є результатом синтезу та інтеграції попередніх культурних парадигм, яка одночасно виходить за їх межі [9, р. 8]. Х. Фрайнахт описує метамодернізм у термінах нової політичної моделі розвитку суспільства на засадах відповідальності [10, р. 77], Дж. А. Сторм – як процесуальну соціальну онтологію [16], Л. Черіелло – як нове прочитання містицизму [8].

Серед українських авторів, які досліджують питання метамодернізму, виділимо роботи О. Губернатор, де окреслено культурологічний зміст метамодернізму [2], О. Манюкова, який приділяє особливу увагу аспектам політичного метамодернізму [3], Ю. Шабанової, яка аналізує змістовні компоненти метамодерну як нової культурної парадигми [4].

Хоча метамодернізм отримує все більше визнання, однак залишаються нерозкритими питання можливостей опису існуючих соціокультурних процесів за його допомогою. У статті ми зупинимося на історико-культурному контексті метамодернізму, що дозволить сформулювати більш глибоке бачення його наукового потенціалу.

Метою статті є: визначити культурно-історичні межі метамодернізму, а також розкрити характер його впливу на соціальну та культурну сфери.

Вклад основного матеріалу. Розуміння змісту та культурних передумов формування метамодернізму неможливе без осмислення причин і наслідків появи та впливу постмодернізму на суспільство другої половини ХХ ст. Метамодернізм, з одного боку, можна вважати наслідком інтеграції ідей постмодернізму у сучасні соціокультурні практики, які «набувають іншої форми і, що важливіше, нового сенсу, нового значення та спрямування» [18, р. 4]. З іншого боку, він є результатом вичерпання ідей постмодернізму в контексті нових реалій культурної ситуації ХХІ ст. Звідси поява схожого терміну «пост-постмодернізм», який часто використовується як синонім метамодернізму і визначає мислення після постмодернізму (описаний, зокрема, у працях Л. Хатчеон [11] та Дж. Нілона [15]).

Постмодернізм та метамодернізм – це два культурно-філософських напрями, які відображають різні підходи до опису реальності, суспільства, мистецтва та культури. Вони розрізняються за низкою ключових характеристик, кожен з яких розкриває унікальну реакцію на зміну культурної, соціальної, політичної та технологічної ситуації західного суспільства в певні періоди його розвитку.

Постмодернізм став тією інтелектуальною силою, що намагалася після Другої світової війни переформатувати суспільні пошуки на нових концептуальних засадах. Розчарування в комуністичних ідеалах при перевазі «лівих» поглядів у колі таких дослідників, як Ж. Батай, Ж. Бодріяр, Ф. Гваттарі, Ж. Дебор, Ж. Дельоз, Ж. Дерріда, Ф. Ліотар, М. Фуко, стало причиною формування постмодерністського світобачення та світовідчуття шляхом деконструкції модерних поглядів на всезагальність істини та визнання нелінійності мислення і плюралістичності цінностей.

Проголошення ситуації (стану) постмодерну (Ф. Ліотар) демонструвало суттєві зсуви у сприйнятті реальності, знання та культурних практик, що стали відповіддю на процеси глобалізації та постіндустріалізації, технологічного розвитку та культурної гібридизації, ерозії традиційних ієрархій між високою (елітарною) та масовою (популярною) культурою. Звідси – нарощування скептицизму до метанаративів та визнання множинності перспектив і релятивності знання. Одночасно суспільство постмодерну набуло нових рис, які визначали способи реалізації політики, економіки та культури. Так, Ф. Ліотар вказує на втрату єдиного етичного, політичного та ідеологічного центру в постмодерному суспільстві [13]. Ф. Джеймісон також описує постмодерн як стан «пізнього капіталізму», у якому суб'єкти децентралізовані, а культурні продукти деіндивідуалізовані, безликі та «переважно підпорядковані ейфорії» [12, р. 16].

На відміну від поняття «постмодерн» (*«Postmodern»*), що описує відповідний загальний стан суспільства, концепт «постмодерність» (*«Postmodernity»*), на наш погляд, має визначати якісні характеристики прояву постмодернізму в різних сферах – культурі, політиці, науці та мистецтві останньої чверті ХХ ст. Зокрема, у літературі та кіно реалізовувалися постмодерністські принципи «смерті автора» та «гіперреальності» як способів побудови текстів і гіпертекстів. У подальшому постмодерністська методологія була використана для комп'ютерних технологій при формуванні цифрового контенту й архітектури соціальних мереж.

Одночасно поступове вбудовування ідей постмодернізму у «тканину» культурного та суспільно-політичного життя демократій кінця ХХ ст. призвело до послаблення та поглинання «революційного духу» постмодернізму. На його зміну прийшло метамодерністське прийняття множинності сенсів

та цінностей людського індивідуального та колективного буття. Постмодернізм на рівні культурних практик виконував роль контркультурного руху, завданням якого було руйнування застарілих форм мистецтва, літератури, філософії та оновлення соціальної та політичної системи, яка потім поглинула його деструктивні елементи. У цьому сенсі можна погодитися з думкою Г. Маркузе про неможливість довгого існування будь-якої контркультури, оскільки закладений у неї бунт «якимсь чином таємничо обеззброюється і реабсорбується системою, частиною якої він є» [14, р. 49].

Історично метамодернізм можна вважати культурно-філософським напрямом «примирення» модерної та постмодерної парадигм. Теоретичні здобутки метамодерністів визначають вихід з паралічу постмодернізму, який будувався більшою мірою на запереченні та критиці попереднього досвіду думки, але не пропонував життєствердної моделі погляду на світ та людину. Результатом переосмислення постмодерністських ідей стала відмова багатьох дослідників «від естетичних заповідей деконструкції, паратаксису та пастишу на користь *естетично-етичних* понять реконструкції, міфу та метаксису» [18, р. 3]. Метамодернізм прагне до інтеграції різноманітних культурних, соціальних та естетичних практик, часто перетинаючи традиційні межі жанрів, дисциплін і культурних форм. Відхиляючи скептицизм і цинізм постмодернізму, метамодернізм підкреслює значення автентичності, емпатії та емоційної відкритості [16, р. 23–24].

При цьому зміст метамодернізму диктується самою соціокультурною ситуацією метамодерну («*Metamodern*»), що виникає в умовах соціальної та економічної стабільності розвинутих західних демократій після завершення «холодної війни» і розбудови суспільств, спрямованих на сталий розвиток. Світ початку ХХІ ст. здавалося б, рухався від протистоянь між Заходом і Сходом, від краху комунізму до розвинутого капіталізму, стрімкого технологічного розвитку та покращання життя людини. Ситуація метамодерну може бути описана як намагання об'єднати оптимізм та віру в прогрес, характерні для модерну, із скептицизмом і релятивізмом постмодерну, створюючи таким чином новий спосіб сприйняття світу, який визнає як взаємозв'язки, так і суперечності між цими двома підходами. Постійне коливання між протилежними полюсами іронії та серйозності (концепт «щирої іронії»), індивідуального та загального, що розкривається в понятті «осциляція», демонструє як сильні, такі слабкі сторони цієї ціннісно-світоглядної моделі.

Осциляція як центральне поняття метамодернізму розкриває намагання створити умови для більшої гнучкості в мисленні та світосприйнятті сучасної людини. «Метамодернізм... коливається між сучасним ентузіазмом і постмодерністською іронією, надією і меланхолією, між наївністю і знанням, емпатією

тією та апатією, єдністю і множинністю, тотальністю і фрагментацією, чистотою і двозначністю. Дійсно, коливаючись туди-сюди або вперед-назад, метамодерн домовляється між модерном і постмодерном» [18, р. 5–6]. Така позиція також віддзеркалюється в теорії «процесуальних соціальних видів» та гілосеміотики (*hylosemiotic*) Дж. А. Сторм, що дозволяє осмислити будь-які категорії як нестабільні, постійно змінювані поняття, що потребують кожного разу оновлення та переосмислення залежно від зміни культурних контекстів [16, р. 25].

Треба зазначити, що метамодернізм має характер описової теорії, тобто намагається надати певної цілісності роздробленим реальностям сучасного буття, перейти від методів деконструкції постмодернізму до (ре)конструкції наявного знання, досвіду, цінностей та відчуттів актуальної історичності. Головною місією постмодернізму був злам, деструкція та деконструкція застарілих моделей опису мислення та буття. Метамодернізм прагне знайти серединний шлях у привласненні та переосмисленні різних філософських традицій, не відмовляючись повністю від кожної з них і не беручи жодної в якості світоглядної константи. Якщо «пост-», згідно Ф. Джеймісону, визначав відчуття «кінця» епохи модерну [12], то «мета-» розкриває намагання подолати існуючі суперечності. Залежно від спрямування аналізу воно вказує і на світоглядну модель «після постмодерну», і «між» чи «серед» різних уявних конструкцій у русі коливання маятника або осциляції. Як зазначають Т. Вермюлен та Р. ван ден Аккер, одні з авторів терміна «метамодернізм», останній «має бути розміщений епістемологічно з (пост)модернізмом, онтологічно *між* (пост)модернізмом та історично *поза* (пост)модернізмом» [18, р. 3]. Тобто метамодерністська методологія не відмовляється ані від здобутків модерну, ані від проблематики постмодерну, але подібно маятникові повністю не приймає правила вибудовування смислів кожної з цих парадигм.

Чи можна говорити, у такому разі, про вичерпаність як модерної, так і постмодерної парадигм? На наш погляд, метамодернізм стає можливим саме тому, що історично попередні парадигми так і не були реалізовані. Епоха модерну перервалася, оскільки її ідеали *раціо* були зруйновані Першою і Другою світовими війнами. У цьому сенсі ми можемо погодитися з думкою Ю. Габермаса про незавершеність проєкту модерну [1]. Проте критика постмодерністами «суспільства споживання» (Ж. Бодріяр) або «суспільства контролю» (Ж. Дельоз) призвела не до руйнування останнього, а до його трансформації на нових засадах, що врахували та прийняли, зокрема, такі постмодерністські принципи, як ціннісний плюралізм та релятивізм.

Постмодернізм у своїх інтенціях виходить із травматичного переживання наслідків руйнування звичного стану речей у свідомості людини, що має

перетнути межу між індустріальним та постіндустріальним суспільствами, осмислити світ як безкінечний «текст» реальності та «гіпертекст» віртуальності (гіперреальності), підданої безкінечній «операціональній симуляції» [6, р. 38]. Постмодернізм чітко фіксує всередині культури останньої чверті ХХ ст. процес «дифузії цінностей», коли, за словами Ж. Бодріяра, «речі, знаки, дії звільняються від своїх ідей і концепцій, від сутності та цінності, від походження і призначення» [7, р. 10]. Панування порожніх форм та симулякрів, зокрема, передане у феномені пастиш як «порожньої пародії», що імітує різні стилі та форми [12, р. 17–18].

На відміну від постмодернізму, метамодернізм існує вже в епоху інтернету, де віртуальність стає звичним станом буття людини, а гіпертекстові повідомлення – нормою комунікації. Тому інтенції метамодерністів зміщуються в бік вибудови моделі суспільства, де проблеми, пов'язані з вторгненням віртуальних комунікацій у життя людини, вже подолано. Зокрема, Х. Фрайнахт вважає метамодерн розвитком «зрілого ступеня, коли люди беруть на себе відповідальність як співавтори нашого соціально створеного всесвіту» [10, р. 77], визначаючи відповідальність головним контентом метамодерної філософії. Представники метамодернізму описують «мутації капіталізму» початку ХХІ ст., який вже не містить класових суперечностей і будується на принципах соціально та екологічно відповідальної економіки (Р. ван ден Аккер), а також пропонують концепції «суспільної культури усвідомлення» чи прислуховування (Х. Фрайнахт). Наприклад, згідно з Х. Фрайнахт, ідеальне метамодерне суспільство одночасно підтримує суспільну інтеграцію та можливість розділення індивідів у реалізації їх права на свободу [10, р. 78].

Метамодерність («*metamodernity*») сучасного суспільства характеризується згладжуванням суперечностей між модерном і постмодерном. Метамодернізм пропонує більшу емоційну залученість у процес комунікації, відмову від цинічної стратегії ставлення до життя. У кіно, літературі та мистецтві метамодернізм розкриває себе в поєднанні концептів «нової щирості», «неоромантизму» та «неогуманізму». Метамодерність виявляється у використанні технік, які одночасно серйозні та іронічні, а також у створенні творів, які викликають у глядачів роздуми про глибокі, часто суперечливі емоції. Тому, за виразом Х. Фрайнахт, «рішення, яке пропонує метамодернізм, – зберігати постмодерну іронію, тримати дистанцію, але створювати нову щирість і самоусвідомлену наївну віру *поверх цього*» [10].

Згідно із метамодерністською мультикартиною світу, прийняття множинності голосів, точок зору та інтерпретацій є базовим, причому жодна перспектива не вважається абсолютно домінантною. Ця позиція підтверджується

в концепції множинної суб'єктності С. Абрамсона, який пов'язує двоїстість метамодерністського світовідчуття з природою комунікацій сучасної людини, коли «Одночасна анонімність і фальшива близькість Інтернету також настільки заплутують самоідентичність, що стає все важче і важче відрізнити нашу думку про себе від думок інших про нас або відрізнити те, у що ми можемо або віримо, від того, у що вірять інші» [5].

Отже, метамодернізм є спробою пом'якшити суперечності існування сучасного суспільства шляхом коливання між глобальним і локальним, песимізмом та оптимізмом, щирістю та іронією. Таке коливання, на думку метамодерністів, стає підставою для діалогу між представниками різних поглядів та ставлень, об'єднання полюсів, зниження суперечностей. Однак подібна модель у практичній площині не може вважатися ефективною, оскільки не враховує позицій, що спрямовані не на діалог, а на створення конфліктів. Зокрема, поляризація цінностей демократій та автократій при підсиленні останніх призводить до розбалансування метамодерністської моделі та збільшення тенденцій до ціннісного та політичного ізоляціонізму.

Автократії (і тим паче тоталітарні політичні системи) не можуть бути включені в метамодерністську культурну парадигму. Вони прагнуть не до плюралізму світоглядів та ціннісних орієнтацій, не до встановлення діалогу, а до монополізації визначення ключових цінностей та тотального контролю суспільної свідомості. Саме тому вони експлуатують образи «ідеального» минулого та традиційні цінності, нав'язуючи їх як власним громадянам, так і транспортуючи назовні в якості «позитивної альтернативи» нібито релятивістській ідеології сучасних демократій.

У такому контексті слід визнати крихкість метамодерністського світогляду, особливо у зв'язку з підвищенням ризиків Третьої світової війни. Формуючи поняття осциляції, метамодернізм ретранслює бажання сучасної людини до змін у динамічній взаємодії протилежностей, що має характер нового прочитання методології діалектики. Метамодернізм, який вбирає в себе часто протилежні концепти, пропагуючи мультикультурність та терпимість, одночасно виявляється безсилим в умовах натиску традиціоналізму та авторитаризму. Намагаючись об'єднати різні позиції, визнаючи неоднозначність і поліфонію світу, метамодернізм проглядає цинічні дії «осі зла», що, користуючись «інформованою наївністю» західних суспільств, розриває зсередини їх образ спокійного життя.

Висновки. Опис сучасної соціокультурної ситуації як ситуації метамодерну дозволяє проаналізувати особливості побудови світоглядних засад існування західної культури першої чверті ХХІ ст. крізь призму метамодернізму як одного з провідних культурно-філософських напрямів. Він став

емоційним відкликом на кризу постмодернізму, який здійснював руйнівний вплив на застарілі форми рефлексії проблем мислення та культури, але не створював власних сенсів буття людини. Метамодернізм є не лише наступником постмодернізму, але й реакцією на нього, що включає в себе реконфігурацію чуттєвості, пов'язаної з течіями модерну. Метамодернізм намагається стати містком між культурою модерну та постмодерну, будуючи власну автентичну модель опису сучасного стану суспільства. Коливання між аспектами модерну та постмодерну дає можливість подолати наявні між ними суперечності, вийти за межі іронії та скептицизму постмодернізму і повернутися до великих наративів та ідеалів, хоча і з критичним та самоусвідомленим підходом. З точки зору історичних меж, метамодернізм можна вільно асоціювати з періодом після «холодної війни», з епохою діджиталізації та глобалізації, що розпочалася наприкінці 1990-х рр. і триває у XXI ст. У культурному плані межі метамодернізму охоплюють широкий спектр практик у мистецтві та гуманітарних науках, які відображають відродження оповіді в літературі, «нову щирість» у кіно і телебаченні та злиття стилів у візуальному мистецтві. Оскільки метамодернізм є не лише хронологічним наступником постмодернізму, але й відповіддю на нього, його межі перебувають у постійному русі під впливом змін у суспільствах і технологіях. Важливим завданням сьогодення для метамодернізму є знаходження відповіді на наступ традиціоналізму та ізоляціонізму, оскільки, незважаючи на закладену в метамодернізмі зміну культурного етосу, що характеризується поверненням до надії, емпатії та щирості після десятиліть домінування постмодерністської іронії та цинізму, у сучасних умовах виникають нові виклики, пов'язані з ризиком включення суспільств у глобальні конфлікти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну / пер. з нім. та комент. В. М. Купліна. Київ : Четверта хвиля, 2001. 424 с.
2. Губернатор О. Метамодернізм як нова парадигма сучасних культурних практик. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2023. № 1. С. 109–114.
3. Манюков О. Виміри нерівності у політичному метамодернізмі (Ханзі Фрайнахт) та епоха доступу (Джеремі Ріфкін). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*. 2021. № 65, С. 22–31. <https://doi.org/10.26565/2226-0994-2021-65-3>_(дата звернення: 15.04.2024).

4. Шабанова Ю. Метаодерн в мистецькому просторі передчуття нової культурної парадигми. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2022. №43. С. 87–94.
5. Abramson S. Ten Basic Principles of Metamodernism, 2015. URL: https://www.huffpost.com/entry/ten-key-principles-in-met_b_7143202 (дата звернення: 15.04.2024).
6. Baudrillard J. Simulacra and simulation. trans. by Sheila Faria Glaser. Ann Arbor: University of Michigan Press, 1994. 164 p.
7. Baudrillard J. The transparency of evil: essays on extreme phenomena. New York : Verso, 1993. 174 p.
8. Ceriello Linda C. The Metamodern Bend: Theorizations for Religious Studies and a Review of *Metamodernism: Historicity, Affect, and Depth After Postmodernism*. *Religious Studies Review*, 2022. №48. P. 489–496. <https://doi.org/10.1111/rsr.16195> (дата звернення: 15.04.2024).
9. Dumitrescu A. What is Metamodernism and Why Bother? Meditations on Metamodernism as a Period Term and as a Mode, 2016. URL: <https://electronicbookreview.com/essay/what-is-metamodernism-and-why-bother-meditations-on-metamodernism-as-a-period-term-and-as-a-mode/> (дата звернення: 15.04.2024)
10. Freinacht H. The Listening Society: A Metamodern Guide to Politics. Book One (Metamodern Guides). *Metamoderna ApS*, 2017. 414 p.
11. Hutcheon L. The politics of postmodernism. London ; New York : Routledge, 2002. 232 p.
12. Jameson F. Postmodernism, or, the Cultural Logic of Late Capitalism. Durham : Duke University Press, 1992. 461 p.
13. Lyotard J.-F. The Postmodern Condition: A Report on Knowledge. Translated by Geoff Bennington and Brian Massumi. Foreword by Fredric Jameson. Manchester University Press, 1984. 110 p.
14. Marcuse H. One Dimensional Man. London : Sphere, 1986. 274 p.
15. Nelon J. Post-Postmodernism or the Cultural Logic of Just-in-Time Capitalism. Stanford : Stanford University Press, 2012. 248 p.
16. Storm J. A. Metamodernism: The Future of Theory. University of Chicago Press, 2021. 328 p.
17. Turner L. The Metamodernist Manifesto. *Metamodernism*, 2011. URL: <http://www.metamodernism.org> (дата звернення: 17.04.2024).
18. Vermeulen T., Akker R. van den. Notes on metamodernism. *Journal of Aesthetics & Cultur*. 2010. № 2 (1). URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.3402/jac.v2i0.5677> (дата звернення: 15.04.2024).

REFERENCES

1. Habermas, Yu. (2001). *Filosofskyi dyskurs Modernu*. Per. z nim. ta koment. V. M. Kuplina. Kyiv: Chetverta khvyliya [in Ukrainian].

2. Hubernator, O. (2023). Metamodernizm yak nova paradyhma suchasnykh kulturnykh praktyk. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv – Bulletin of the National Academy of Management Personnel of Culture and Arts, 1*, 109–114 [in Ukrainian].
3. Maniukov, O. (2021). Vymiry nerivnosti u politychnomu metamodernizmi (Khanzi Frainakht) ta epokha dostupu (Dzheremi Rifkin). *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia «Filosofia. Filosofski perypetii» – Visnyk of Kharkiv National University named after V. N. Karazina. Series «Philosophy. Filosofski perypetii»*, 65, 22–31. <https://doi.org/10.26565/2226-0994-2021-65-3> [in Ukrainian].
4. Shabanova, Yu. (2022). Metamodern v mystetskomu prostori peredchuttia novoi kulturnoi paradyhmy. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku – Ukrainian Culture: Past, Present, and Ways Forward*, 43, 87–94 [in Ukrainian].
5. Abramson, S. (2015). Ten Basic Principles of Metamodernism. URL: https://www.huffpost.com/entry/ten-key-principles-in-met_b_7143202
6. Baudrillard, J. (1994). Simulacra and simulation. trans. by Sheila Faria Glaser. Ann Arbor: University of Michigan Press.
7. Baudrillard, J. (1993). The transparency of evil: essays on extreme phenomena. New York: Verso.
8. Ceriello, Linda C. (2022). The Metamodern Bend: Theorizations for Religious Studies and a Review of *Metamodernism: Historicity, Affect, and Depth After Postmodernism*. *Religious Studies Review*, 48, 489–496. <https://doi.org/10.1111/rsr.16195>
9. Dumitrescu, A. (2016). What is Metamodernism and Why Bother? Meditations on Metamodernism as a Period Term and as a Mode. URL: <https://electronicbookreview.com/essay/what-is-metamodernism-and-why-bother-meditations-on-metamodernism-as-a-period-term-and-as-a-mode/>
10. Freinacht, H. (2017). The Listening Society: A Metamodern Guide to Politics. Book One (Metamodern Guides). Metamoderna ApS.
11. Hutcheon, L. (2002). The politics of postmodernism. London, New York: Routledge.
12. Jameson, F. (1992). Postmodernism, or, the Cultural Logic of Late Capitalism. Durham: Duke University Press.
13. Lyotard, J.-F. (1984). The Postmodern Condition: A Report on Knowledge. Translated by Geoff Bennington and Brian Massumi. Foreword by Fredric Jameson. Manchester University Press.
14. Marcuse, H. (1986). One Dimensional Man. London, Sphere.
15. Nelon, J. (2012). Post-Postmodernism or the Cultural Logic of Just-in-Time Capitalism. Stanford: Stanford University Press.
16. Storm, J. A. (2021). Metamodernism: The Future of Theory. University of Chicago Press.
17. Turner, L. (2011). The Metamodernist Manifesto. Metamodernism. URL: <http://www.metamodernism.org>
18. Vermeulen T., Akker R. van den (2010). Notes on metamodernism. *Journal of Aesthetics & Culture*, 2(1). URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.3402/jac.v2i0.5677>

Vysotska Olha Yevhenivna, D. Sc. in Philosophy, Professor, Head of the Department of Philosophy, Communal institution of higher education «Dnipro Academy of Continuing Education» of the Dnipropetrovsk Regional Council, Dnipro, Ukraine

CULTURAL AND HISTORICAL BOUNDARIES OF METAMODERNISM

The author analyzes the conceptual dichotomy of the concepts of postmodernity-metamodernity, postmodernism-metamodernism, postmodernity-metamodernity. The cultural and historical boundaries of metamodernism are defined, which is not only a successor to postmodernism, but also a reaction to it, including the reconfiguration of sensuality associated with the currents of modernity. The author reveals the content of metamodernism's ideas about the return of hope and sincerity after decades of dominance of postmodern irony and cynicism.

Keywords: *metamodern, postmodern, metamodernism, postmodernism, metamodernity, postmodernity, culture.*

